DE EERSTE JAVAANSCH E HINDOE-MUNT.

DOOR

Dr. N. J. KROM.

Munten zijn er op Java heel wat gevonden, ook uit den Hindoetijd, maar ze zijn — de Chineesche stukken natuurlijk daargelaten — van plaatselijk maaksel: een Voor-Indisch stuk zoekt men onder al die vondsten te vergeefs. Het is dus iets zeer merkwaardigs, dat ir. J. L. Moens de hand heeft kunnen leggen op zulk een exemplaar. Hij verkreeg het van een inlandsch ambtenaar uit de Prambanan-streek, die als plaats van herkomst den voet der Noordelijke helling van het gebergte opgaf, op het gebied der desa, waarin ook de ruïnes van Ratoe-Baka gelegen zijn. Het blijkt te zijn een gouden dināra van den Gupta-koning Candragupta II.

De munt is thans 9 bij 8 m.M. met een dikte van 1,5 m.M. Aan de voorzijde de staande figuur des konings, den rechterarm uitgestrekt vóór een standaard met den vogel Garuḍa, terwijl de linker naar boven gebogen is en, gelijk uit andere exemplaren blijkt, het boven-eind van een boog heeft vastgehouden. Boven den Garuḍa is een maansikkel te zien; onder de buiging van den linkerarm twee zeer afgesleten lettertypen, waarvan de bovenste *ca*, de onderste *ndra* representeert. Van het (rechts van den boog te verwachten) opschrift is niets overgebleven. Op de keerzijde zit de godin Lakṣmī op een lotus; de rechterarm is uitgestrekt, de linkerhand rust op de knie en houdt een bloemstengel vast. Boven den rechterarm staat nog het muntteken, dat meer Gupta-munten siert en dat men ook kan vinden afgebeeld op de exemplaren, die het meest met het Javaansche overeenkomen, in de beschrijving onder VII, 13 en 14 van Allan's Catalogue of the coins of the Gupta dynasties (British Museum, 1914). Afwijkend is het aantal bloembladeren van den lotuszetel, hetwelk hier 9 (en niet 7) bedraagt.

Koning Candragupta II, de veroveraar van Gujarat, heeft van ongeveer 380 tot 415 geregeerd; in zijn rijk vertoefde de Chineesche pelgrim Fah-hien, vóór hij zijn bezoek aan Java bracht. Geheel uit-

gesloten is het dus niet, dat de munt reeds in die dagen is overgebracht, maar gezien de vindplaats, temidden van de overblijfselen der Midden-Javaansche kunst, is het toch wel zoo waarschijnlijk, dat wij te denken hebben aan het nauwe contact tusschen Java en Bengalen — uit Bengalen zijn de meeste Gupta-munten afkomstig — in den Çailendra-tijd. Kostbare oude munten heeft men altijd gaarne bij de pratiṣṭhā-ceremonie onder het godenbeeld gelegd, en dat is tot den huidigen dag zoo gebleven. Zoo heeft wellicht ook de munt van Candragupta deel uitgemaakt van het dépôt bij een of andere wijdingsplechtigheid in deze aan oudheidkundige overblijfselen zoo rijke streek.

Het te voorschijn komen indertijd van een munt van Leopold I, koning der Belgen, bij de opgravingen van Pāṭaliputra is een waar-schuwing te meer, als die nog noodig ware, om aan een losse munt-vondst geen verreichende conclusies vast te knoopen. Doch het verschijnen van de eerste authentieke Voor-Indische munt uit den Javaanschen bodem blijft met dat al een feit, dat waard is er de aandacht op te vestigen.

Portretbeeld van Anūṣanātha.